

Paul Valéry tenia razón: demasiadas obras, cada una distinta, todas fatalmente fuera de contexto, fatigan los ojos y la mente

Publicat per [Interacció](#) [1] el 07/07/2015 - 08:22 | Última modificació: 05/02/2026 - 14:08

[Umberto Eco](#) [2], [Isabella Pezzini](#) [3] | [Casimiro](#) [4]

Llibre que inclou dos assaigs breus que aborden els principals canvis i transformacions que s'han produït en el museu. En el primer, 'El museo del tercer milenio', Umberto Eco remet a la relació entre museu i segle XXI i explica que la institució museística, com a expressió institucional de l'Estat modern, és un fenomen bastant recent en la història de la cultura. En el segon, 'La semiosis del nuevo museo', Isabella Pezzini, analitza els elements de transformació i innovació que han provocat que avui es pugui parlar dels 'nous museus'. Malgrat les diferències entre els dos escrits, ambdós comparteixen l'enfocament semiòtic que el mestre Eco i la seva ex alumna, avui catedràtica de Semiòtica, reivindiquen a l'hora d'analitzar en tota la seva complexitat i amplitud el concepte de museu.

Una qüestió que aborden els dos assaigs de «[El Museo](#) [5]» és l'estratificació de la institució museística. Eco, per exemple, ens recorda que el museu és estratificat perquè sempre ha estat present de manera implícita en la història de la cultura. Així, el museu, molt abans d'assumir les seves connotacions modernes, té un origen directe en la pràctica antiquíssima del col·leccionisme i de l'acumulació. I també ha estat sempre inclòs en l'àmbit del sagrat i en l'organització i activació del coneixement, funcions pròpies de la biblioteca. Ambdós autors parlen també de la complexitat i caràcter contradictori del museu ja que com a col·lecció, conserva i exposa, oculta i mostra; i aquesta tendència a l'acumulació i a l'arxiu entra clarament en conflicte amb l'exhibició perquè l'arxiu no preveu espectadors ni visitants. També expliquen que el museu destrueix i reconstrueix, que passa de la rapinya a la memòria. Segons els autors molts museus s'han creat a partir de botins de guerra i és gràcies a aquesta destrucció prèvia que es van poder construir. I argumenten que aquesta complexa estratificació del museu es dona també en el terreny conceptual: col·lecció, col·leccionisme, arxiu, interpretació, ordre, desordre, taxonomia i transmissió de coneixements, memòria, supressió, didàctica, exposició.

Els dos autors s'ocupen també del museu com a contenidor i edifici. En aquest sentit, Pezzini assenyala que el contenidor és un element específic dels 'nous museus' i parla de construccions que es caracteritzen per la seva discontinuïtat i diversitat respecte a la ciutat que els envolta i també pel seu aïllament i la seva autonomia. Segons l'autora, molts nous museus estan pensats per destacar de l'espai circumdant, són icones metropolitanes i monuments de la contemporaneïtat extraordinàriament identificables. Umberto Eco destaca la importància de les obres i la impotència del recorregut en espiral que permet veure-les ràpidament una darrere de l'altra, però observa que els visitants també van al museu per tenir una experiència més global i visitar una obra d'art arquitectònica. Els autors assenyalen que els museus són com illes que destaquen del lloc on s'ubiquen, són espais discontinus que es converteixen en mons autònoms, híper significants i dotats d'especificitat. I això pot generar resultats positius en matèria de riquesa artística de les obres, però també negatius com pot ser un caràcter exageradament monogràfic que resulti tediós per als visitants.

Els dos textos reflexionen també sobre les exposicions i el públic. S'hi assenyala que l'acte d'exposar alguna

cosa a la mirada d'algú és una especificitat intrínseca del museu. De fet, els autors afirmen que, en la seva formulació més simple, el museu es basa en la relació entre un subjecte que mira i un objecte que s'exhibeix a la mirada i que permet parlar de l'objecte com a signe portador d'un testimoni. Tant Eco com Pezzini destaquen en l'exposició una articulació important per separar els estrats que componen el museu. Eco es refereix a un art creat amb la finalitat de ser exposat, a l'aparició d'un públic i al museu en sentit modern. I explica que és una qüestió que comença a plantejar-se a finals del segle XVIII, quan comencen a establir-se diferències entre un art del passat que entra en el museu i un art produït expressament per ser exposat, que construeix imatges des del punt de vista del públic i en relació amb l'articulació espacial de les parets del museu. Pezzini enriqueix l'anàlisi del concepte d'exposició que fa Eco a partir de sotmetre a examen qüestions relacionades amb les metròpolis, les exposicions universals, les galeries i la consciència d'una exhibició que ja no es basa en l'especificitat de l'objecte sinó en els seus valors expositius.

Els dos textos ressalten el paper del museu com a objecte teòric de gran interès perquè, d'una banda, és subjecte d'una crítica externa que pot procedir de diferents àmbits i perspectives d'investigació (sociològiques, artístiques, històriques) i que té la capacitat de crear un 'corpus' d'anàlisi amb l'objectiu de reubicar el paradigma conceptual, subjecte avui, com hem vist, a profundes transformacions. D'altra banda, posseeix també, autònomament, una gramàtica pròpia, uns elements que l'estructuren, unes regles pròpies, un ordre de prioritats, un sistema de valors. El museu es presenta doncs, com un conjunt de textos, com un sistema de regles.

El text d'Umberto Eco es va publicar per primera vegada a la «Revista de Occidente», núm. 290-291 (juliol-agost 2005) i reproduïx la conferència inaugural del curs 'Semiòtica y museo: el laberinto de la mirada' que va tenir lloc a Bilbao el 2001. L'assaig d'Isabella Pezzini és la introducció d'un llibre de pròxima aparició.

Podeu consultar aquest llibre al [Centre d'Informació i Documentació](#) [6]

[Inicia sessió](#) [7] o [registra't](#) [8] per enviar comentaris

Etiquetes: equipaments culturals

- [9]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2015/el-museo>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <http://www.umbertoeco.com/en/>

[3] <http://www.isabellapezzini.it/>

[4] <http://www.casimirolibros.es/>

[5] <http://cercles.vtlseurope.com/lib/item?id=chamo:11450&theme=CERC>

[6] <http://www.diba.cat/web/cerc/cidoc>

[7] <https://interaccio.diba.cat/>

[8] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[9] <https://interaccio.diba.cat/node/5872>